

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS
2021 metai

1

Žurnalo leidybą finansavo
LIETUVOS MOKSLO TARYBA
PAGAL VALSTYBINĘ LITUANISTINIŲ TYRIMŲ IR SKLAIDOS
2016–2024 METŲ PROGRAMĄ
Projekto finansavimo sutartis Nr. S-LIP-19-10

Redakcinė kolegija / Editorial Board / Redaktion:

Egidijus ALEKSANDRAVIČIUS
Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva /
Vytautas Magnus University, Lithuania

Krzysztof BUCHOWSKI
Balstogės universitetas, Lenkija /
University of Białystok, Poland

Jan JURKIEWICZ
Adomo Mickevičiaus universitetas Poznanėje, Lenkija /
Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland

Tomasz KEMPA
Mikalojaus Koperniko universitetas Torunėje, Lenkija /
Nicolaus Copernicus University in Toruń, Poland

Česlovas LAURINAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Vėjas G. LIULEVIČIUS
Tenesio universitetas Noksvilyje, JAV /
University of Tennessee, Knoxville, USA

Bernadetta MANYŠ
Adomo Mickevičiaus universitetas Poznanėje, Lenkija /
Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland

Elmantas MEILUS (pirmininko pavaduotojas / Deputy Editor-in-Chief)
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Jolita MULEVIČIŪTĖ
Lietuvos kultūros tyrimų institutas, Lietuva /
Lithuanian Culture Research Institute, Lithuania

Mathias NIENDORF
Greifswaldo universitetas, Vokietija /
University of Greifswald, Germany

Rimvydas PETRAUSKAS
Vilniaus universitetas, Lietuva /
Vilnius University, Lithuania

Sergej POLECHOV / Сергей В. ПОЛЕХОВ / Sergey POLEKHOV
Rusijos nacionalinės ekonomikos ir valstybinės tarnybos akademija,
Rusija / The Russian Presidential Academy of National Economy
and Public Administration (RANEP), Russia

Jolita SARCEVIČIENĖ (atsakingoji sekretorė / Executive Secretary)
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Vladas SIRUTAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Gintautas SLIESORIŪNAS (pirmininkas / Editor-in-Chief)
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Darius STALIŪNAS
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Saulius SUŽIEDĖLIS
Milersvilio universitetas, JAV /
Millersville University, USA

Joachim TAUBER
Šiaurės Rytų institutas Liuneburge, Vokietija /
Nordost Institut in Lüneburg, Germany

Theodore R. WEEKS
Pietų Iliinojaus universitetas Karbondeilyje, JAV /
Southern Illinois University, Carbondale, Ill., USA

Andrzej ZAKRZEWSKI
Varšuvos universitetas, Lenkija /
University of Warsaw, Poland

Registruota duomenų bazė:
Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in:
HISTORICAL ABSTRACTS. AMERICA: HISTORY AND LIFE.
EBSCO Publishing. Lituanistika

Recenzuojamas mokslo žurnalas, leidžiamas nuo 1971 m. Per metus išeina 1 tomas (2 numeriai).
Elektroninę straipsnių versiją pdf formatu galima rasti internetinėje svetainėje:
<https://www.istorija.lt/leidiniai/mokslo-zurnalai-ir-testiniai-leidiniai/lietuvos-istorijos-metrastis/672>

ISSN 0202-3342
e-ISSN 2538-6549

© Lietuvos istorijos institutas, 2021
© Straipsnių autoriai, 2021

TURINYS

Straipsniai

D. B a r o n a s. Lietuvos valdovų Gedimino ir Algirdo prigimtinio teisingumo doktrina tarptautinių santykių aspektu	5
A. J u r k e v i č i u s. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės rusėniški regionai – tarp Rytų ir Vidurio rytų Europos	29
V. Ž a l t a u s k a i t ė. Romos katalikų dvasininkų tarnybos prasižengimų samprata ir praktika Šiaurės vakarų krašte (po 1863–1864 m. sukilimo – iki XX a. pradžios) ...	59
V. P e t r o n i s. Vokiečių masonų karinės ložės Lietuvoje 1916–1918 metais	83
M. Š i k š n i a n a s. Dėmėtosis šiltinės epidemija Lietuvoje Antrojo pasaulinio karo metais (1941–1944 m.)	105
R. L a u k a i t y t ė. „Pilkoji zona“ Lietuvos gyventojų repatriacijos ir filtravimo sistemoje 1944–1952 m.	133

Publikacijos

S. B l a š č u k, D. V a š č u k a s. „Naujas tonas“: akademikas Nikolajus Vasilenko ir Lietuvos Metrikos restitucijos klausimas 1926 m. (pagal Natalijos Polonskajos-Vasilenko prisiminimus)	157
V. S t r a v i n s k i e n ė. Kelionės į Vilnių 1939 m. spalio mėn. įspūdžių aprašymas	173

Recenzijos

A. R a g a u s k a s. Ekonomisto Michaelio Brouno Ayre knyga apie škotus Kėdainiuose ir Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje	181
<u>E. B a g i ņ s k a</u> . Andrzej Karpiński. Pożary w miastach Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku i ich następstwa ekonomiczne, społeczne i kulturowe	191
O. M a s t i a n i c a - S t a n k e v i č. История белорусской государственности. Том второй: Белорусская государственность в период Российской империи (конец XVIII – начало XX в.)	195
Č. L a u r i n a v i č i u s. Baltarusijos valstybingumo istorija: nuo idėjos link nacionalinio valstybingumo	201
A. E i d i n t a s. Zenonas Butkus. Tarp Trečiojo reicho ir Trečiosios Romos. Vokietijos ir Sovietų politikos poveikis Baltijos šalių tarptautinei ir vidaus padėčiai tarpukaryje	207

CONTENTS

Articles

- D. B a r o n a s. The Concept of Natural Justice of the Lithuanian Rulers Gediminas and Algirdas from the Point of View of International Relations 28
- A. J u r k e v i č i u s. The Ruthenian Lands of the Grand Duchy of Lithuania: Between East and East Central Europe 56
- V. Ž a l t a u s k a i t ė. The Concept and Practice of Official Misconduct by the Roman Catholic Clergy in the Northwest Region (from the end of the January Uprising to the Early 20th Century) 81
- V. P e t r o n i s. German Military Masonic Lodges in Lithuania in 1916–1918 104
- M. Š i k š n i a n a s. The Typhus Epidemic in Lithuania during the Second World War (1941–1944) 132
- R. L a u k a i t y t ė. The ‘Grey Zone’ in the System of Repatriation and Filtration of the Population of Lithuania in 1944–1952 155

Publications

- S. B l a š č u k, D. V a š č u k. “The New Tone”: Academician Nikolajus Vasilenko and the Issue of the Lithuanian Metrica’s Restitution in 1926 (based on Natalija Polonskaja-Vasilenko’s Recollections) 157
- V. S t r a v i n s k i e n ė. Impressions from the Trip to Vilnius in October 1939 173

Reviews, Annotations – 181